Til:	Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet		
Fra:	Mattilsynet og Miljødirektoratet	**Dato:**	4.10.2019
	Mattilsynet / MILJØ-DIREKTORATET	**Vår ref.:**	KRA, KB, JEG

Skrantesjuke - Statusrapport for 2018

Innhold

Innledning ... 3
Mål ... 3
Oppsummering av de viktigste tiltakene gjennomført i 2018 ... 3
Kartlegging 2018 ... 4
Atypisk og klassisk skrantesjuke ... 5
Retesting av dyr med negativ hjerneprøve ... 5
Analyser av prøver fra villrein drept av lyn på Hardangervidda ... 5
Saneringen av Nordfjella sone 1 og uttak av villrein ... 5
Brakklegging av Nordfjella sone 1 og reetablering av villrein ... 7
Merking av villrein ... 7
Salteplasser ... 7
Sperregjerde langs riksveg 52 og Filefjell tamreinlag ... 8
Sperregjerde langs fylkesveg 50 ... 8
Reduksjon av hjorteviltbestander ... 8
Friskmelding av Nordfjella sone 2 og naboområder ... 8
Regelverk ... 9
Internasjonalt ... 9
Kommunikasjon ... 10
Programutvalg skrantesjuke ... 10
Vitenskap ... 10
Økonomi ... 11
Vedlegg ... 11

Innledning

Etter at skrantesjuke (CWD) ble påvist hos villrein for første gang i Norge (og Europa) i 2016, er det gjennomført store og inngripende tiltak for å kartlegge og bekjempe sykdommen. Mattilsynet og Miljødirektoratet ønsker å rapportere kort om aktivitetene relatert til skrantesjuke for 2018.

Mattilsynet og Miljødirektoratet samarbeider tett i denne saken. Vi har også stor nytte av kunnskapsinstitusjoner, slik som Veterinærinstituttet, Norsk institutt for naturforskning (NINA) og andre fagmiljøer i Norge som er samlet i en faglig ressursgruppe for skrantesjuke. Dette samarbeidet er godt og en forutsetning for det langsiktige målet om å bli kvitt skrantesjuke i Norge.

Mål

Begrense og bekjempe skrantesjuke

Vi ønsker å ha en frisk hjortedyrbestand i Norge. Vi har derfor et mål om å begrense, og om mulig, fjerne smitten, og jobber for å hindre at klassisk skrantesjuke får fotfeste i Norge.

Bekjempelse av skrantesjuke er viktig for at vi skal ha jaktbare hjorteviltbestander, tamreindrift og oppdrett av hjort i Norge. Vi ønsker å bidra til at ressursene, opplevelsene og tradisjonene som ligger i det å ha hjortevilt, og å kunne jakte på disse, videreføres til framtidige generasjoner. Vi jobber også for å ivareta handel og verdiskapning rundt hjortedyr-ressursene.

Oppsummering av de viktigste tiltakene gjennomført i 2018

Sanering, kartlegging, brakklegging og salteplasser

Uttaket av dyr i Nordfjella sone 1 ble avsluttet i 2018, se Saneringsplanen i vedlegg. Det ble utført et omfattende oppryddingsarbeid på baseområdet på Breistølen.

Nordfjella sone 1 skal være brakklagt i minimum fem år fra 1. mai 2018. Når brakkleggingsperioden er over, skal en frisk villreinstamme bygges opp, se Reetableringsplanen i vedlegg.

Også i 2018 har det vært en omfattende kartlegging i Norge, og det ble tatt over 33 000 prøver.

Eksisterende og tidligere salteplasser er skjermet for ville hjortedyr vha. grindanlegg. Imidlertid viste det seg at grindanleggene ikke holder hjortedyr ute. De plassene med størst smitterisiko ble derfor lukket fullstendig i beitesesongen 2018, og en midlertidig løsning ble at det kunne plasseres saltsteiner utenfor grindanleggene.

Vi oppfordret kommunene til å redusere hjorteviltbestandene rundt Nordfjella sone 1 og i Selbuområdet.

Kartlegging 2018

Kartleggingsprogrammet, som bygger på forslag fra Veterinærinstituttet og NINA, skal gi kunnskap om geografisk utbredelse av sykdommen og de to ulike typene skrantesjuke. Krav til kartlegging i henhold til EØS-avtalen er innlemmet i programmet.

Fra 2016 og til utgangen av 2018, ble det analysert nesten 70 000 prøver, og funnet 24 positive tilfeller. I 2018 alene ble det analysert 33 658 prøver, og syv av de positive funnene ble gjort i 2018, se tabell 1.

Det er analysert prøver fra mange kategorier med hjortedyr i 2018, herunder prøver fra jaktet vilt, fallvilt av alle hjortedyrarter, tamrein og oppdrettsvilt. Prøvene er tatt av jegere, NINA og Statens naturoppsyn (SNO), slakteriansatte, Mattilsynets inspektører, ettersøkspersonell i kommunene, mfl. Mange jegere har tatt ut prøver, noe som har vært helt nødvendig for kartleggingen. Vi ville ikke klart å få inn så mange prøver om det ikke hadde vært for motiverte jegere.

Veterinærinstituttet har analysert prøvene raskt, og dette har vært vesentlig slik at kartleggingen ikke har laget for store praktiske utfordringer for jegere, slakteri og viltbehandlingsanlegg. Som en hovedregel har Veterinærinstituttet prøvesvaret klart allerede samme dag på prøver de mottar på morgenen.

Analyseresultatene publiseres fortløpende på Veterinærinstituttets hjemmesider, www.vetinst.no, hvor folk kan finne resultater fra ulike kategorier og områder i Norge. Alle mistenkte og bekreftede tilfeller av skrantesjuke ble lagt i en tabell på Hjorteviltportalen, www.hjortevilt.no. Jegere kan i tillegg søke opp svar for eget dyr i Hjorteviltregisteret, www.hjorteviltregisteret.no, gjennom det unike merkelappnummeret som følger prøven.

Der det ble påvist positive dyr i forbindelse jakt, ble kjøtt og slakterester samlet inn av Mattilsynet. Under uttaket i Nordfjella er hele, positive, skrotter fraktet til Veterinærinstituttet for videre undersøkelser.

Tabell 1: Oversikt over antall prøver analysert i 2018 med resultat.

Dyreart	**Antall negative prøver**	**Antall positive prøver**
Villrein	3646	6
Tamrein	12046	0
Vill hjort	7785	0
Oppdrettshjort	643	0
Elg	6704	1
Rådyr	2124	0
Dåhjort	48	0
Ukjent art	655	0
Totalsum	**33651**	**7**

Se vedlagte rapport om kartleggingen i 2018 fra NINA og VI.

Fallviltprøver er prøver fra f.eks. syke, skadde og trafikkdrepte dyr, og de skal tas i alle kommuner i Norge. I 2018 ble det analysert 2999 slike risikoprøver, det er mindre enn 5000 som var målet. Disse prøvene er viktig i kartleggingen fordi årsaken til at slike dyr dør, kan være underliggende sykdom.

Atypisk og klassisk skrantesjuke

Det er funnet en annen variant av skrantesjuke, atypisk skrantesjuke, på til sammen fire elger og en hjort i Norge. I 2018 ble denne varianten funnet på én elg i Flesberg kommune i Buskerud fylke. Alle funnene utenfor Nordfjella sone 1 er atypisk skrantesjuke.

I 2018 ble det i mars funnet en positiv elg i Kuhmo i Finland, nær grensen til Russland, https://www.hjortevilt.no/skrantesjuke-pavist-pa-15-ar-gammel-elg-finland/. Denne hadde også atypisk skrantesjuke. Dette er det første tilfellet av skrantesjuke i Europa som er utenfor Norge.

Vi har ennå ikke nok kunnskap om atypisk skrantesjuke, og vi vet ikke nok til å fastslå sikkert om den er mindre overførbar. Denne varianten er hittil bare blitt funnet hos gamle dyr, prionene er bare funnet i hjernen og ikke i lymfeknutene, og det er ikke funnet flere syke dyr rundt tilfellene i Norge til tross for intensivert prøvetaking. Dette tyder foreløpig på at overførbarheten er lavere ved den atypiske varianten enn ved klassisk skrantesjuke som vi finner i Nord-Amerika og på villrein i Nordfjella. Mattilsynet forvalter derfor de to typene ulikt, dvs. at vi har strengere tiltak der vi har funnet den klassiske varianten hos villrein enn i områdene der vi har funnet hjort og elg med den atypiske varianten.

Se artikkel fra Veterinærinstituttet om de to ulike typene skrantesjuke.

Retesting av dyr med negativ hjerneprøve

I 2018 ble prøver samlet inn fra starten av villreinjakten 2016 i Nordfjella sone 1 testet på nytt. Dette fordi Veterinærinstituttet frem til høsten 2016 kun hadde metodikk klar for å teste hjerneprøver, og at det nå av faglige grunner var ønskelig å analysere alle lymfeknutene som var samlet inn. Analysene av disse lymfeknutene ga ett nytt positivt funn.

Les mer i artikkel på Hjorteviltportalen.

Analyser av prøver fra villrein drept av lyn på Hardangervidda

I 2016 ble over 300 villrein drept av et lynnedslag på Hardangervidda. Alle testet negativt på hjerneprøve. I 2018 ble også lymfeknuter fra disse dyrene testet. Også de var negative.

Les mer i artikkel på Hjorteviltportalen.

Saneringen av Nordfjella sone 1 og uttak av villrein

Saneringen av villrein i Nordfjella sone 1 er vesentlig for å prøve å bevare en frisk hjorteviltbestand i Norge. Mattilsynet og Miljødirektoratet laget en saneringsplan for uttak av villreinbestanden i sone 1 etter oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet. Planen ble publisert 15.6.17.

Hele bestanden på rundt 2000 dyr ble tatt ut høsten 2017 og vinteren 2018. Først gjennom utvidet ordinær jakt, og med et påfølgende uttak i statlig regi. Det ble påvist skrantesjuke-smitte i 6 villrein skutt under uttaket i 2018. Forekomsten (prevalensen) av den klassiske varianten av skrantesjuke i Nordfjella sone 1 var, som beregnet, litt under 1 %.

Praktisk utførelse

Det statlige fellingslaget som ble ledet av SNO, var innlosjert i feltbase på Breistølen som ligger langs riksveg 52. Tre fellingslag á ti personer rullerte med skift på en uke. I tillegg var feltbasen løpende bemannet med stabspersonell. Til sammen var om lag 60 personer involvert i prosjektet, herunder også mannskap på helikopter.

Fellingsarbeidet foregikk i hovedsak fra bakken med bruk av snøskuter og helikopter til forflytning og utfrakt av dyr. Det ble også felt mindre flokker fra helikopter. Denne organiseringen varte frem til slutten av mars. Etter dette ble det rykket ut med mannskap dersom det kom inn meldinger om rein i området.

Alle felte dyr ble fraktet til tilrettelagt mottak ved Breistølen. Der ble dyra prøvetatt og lagret i påvente av prøvesvar. Alle dyr med negativt prøveresultat ble levert til forbrenning. Positive dyr ble sendt Veterinærinstituttet.

I tillegg til de dyra som ble avlivet ble det funnet 26 dyr i et snøskred som alle ble prøvetatt. Det ble også observert et snøskred til, men der var det ikke var mulig å gå inn for å ta prøver. Antallet dyr i disse to snøskredene er kun anslag.

Det ble gjennom det statlige uttaket tatt ut 892 dyr i 2018, og siste dyr ble felt 11. april. Etter dette ble det gjort flere søk etter villrein i området, og flere tips er fulgt opp, uten at det er registrert gjenværende rein.

Fellingslogg og tilsynsrapporter ble løpende publisert på www.hjortevilt.no.

Inndriving

Vi forberedte uttak av villrein ved hjelp av inndriving, men dette tiltaket ble ikke nødvendig siden det statlige uttaket var tilstrekkelig. Gjerdestolpene i inndrivingsanlegget i Kjøldalen som ble satt opp i 2017 ble likevel stående i tilfelle det kan brukes i reetableringen.

Tilsyn og dyrevelferd

Det er ført tilsyn med dyrevelferd, gjennomføring av smitteforebyggende tiltak og håndtering av animalsk avfall i forbindelse med statlig felling av reinsdyr fra sone 1 i Nordfjella. På dager med krevende eller umulige værforhold fikk dyrene ro. Mattilsynet vurderte at den dyrevelferdsmessige belastningen på dyra var akseptabel.

Se Tilsynsrapporter fra Mattilsynet.

Sanering av mottaksområdet på Breistølen

Saneringsarbeidet etter uttaket av villreinen i Nordfjella sone 1, spesielt av mottaksanlegget for skutte dyr som skulle prøvetas og håndteres videre, ble en stor jobb. Spesielt avhendingen av smittefarlig materiale på stedet var en stor utfordring. Se rapporten fra saneringen av Breistølen:

Rapport etter saneringa av smittef

Brakklegging av Nordfjella sone 1 og reetablering av villrein

Brakkleggingsperioden har startet, og den vil vare i minimum fem år fra 1. mai 2018. I denne perioden skal det gjennomføres tiltak for å minimalisere risikoen for at forekommende smitte fra området skal spres til andre dyr og til andre områder. Når brakkleggingsperioden er over, skal en frisk villreinstamme bygges opp, se reetableringsplan for villreinbestanden i Nordfjella sone 1. Planen ble publisert 15.10.2017 og skisserer de foreløpige planene for reetablering.

Merking av villrein

SNO fikk i oppdrag å merke nye dyr i Nordfjella sone 2 etter at alle klaver fra tidligere var tatt av enten ved "drop-off" eller ved avlivning. Det var Aurland Fjellstyre som stod for jobben med å fjerne de gamle klavene grunnet isingsproblematikk.

Det ble i løpet av vinteren 2018 merket tre simler i sone 2 samt ei simle i Raudafjell. Arbeidet ble ledet av SNO med teknisk og faglig bistand fra NINA sitt merketeam.

Videre ble det vurdert som avgjørende for å holde oversikt med de ulike flokkene å få satt sender på noen bukker. Dette ble planlagt høsten 2018, men av hensyn til føreforholdene i fjellet kunne ikke den praktiske merkejobben starte før i 2019.

Sak om merking av villrein i Nordfjella sone 2.

https://www.hjortevilt.no/nina-fjernet-radiohalsband-villrein/

Salteplasser

Under beitesesongen 2018 bestemte Mattilsynet at grindanleggene rundt de ca. 200 mest smittefarlige salteplassene i Nordfjella sone 1 skulle stenges fullstendig. Dette betydde at saueluken skulle lukkes slik at ingen dyr hadde adgang til grindanlegget. Som en midlertidig løsning, fikk sauebøndene lov til å sette en fri saltstein et stykke utenfor anlegg som ble stengt. Det ble fastsatt en midlertidig forskrift om dette som skulle gjelde for beitesesongen 2018. Det ble utført tilsyn med grindene ved hjelp av helikopter.

I beitesesongen er det bøndene som har hatt tilsynsansvar for grindene, mens Mattilsynet har hatt ansvaret ellers. I 2018 ble det innført et krav om å rapportere inn GPS-koordinater eller informasjon om beliggenhet for disse salteplassene til Mattilsynet.

Fôringsforbud og saltstein utenfor Nordfjella

Fôringsforbudet genererte en del saksbehandling for Mattilsynet. Særlig mange søknader om å tillate fôring som tiltak for å redusere viltpåkjørsler ble behandlet. De fleste søknadene fikk avslag. Grunnet en snørik vinter, ga Mattilsynet tillatelse til nødfôring på flere hundre fôringsplasser fordelt over hele landet, men kun i områder der klassisk skrantesjuke ikke er påvist.

Les mer om tillatelse til nødfôring i 2018 på Hjorteviltportalen.

Sperregjerde langs riksveg 52 og Filefjell tamreinlag

Sperregjerdet langs rv. 52 som skiller Filefjell tamreinlags områder fra Nordfjella sone 1, ble forlenget sommeren 2018 slik at det ble "reinstett" gjerde sommer/høst fra området Eråkstølen i vest til området Bakkestølen bru i øst. Filefjell tamreinlag patruljerte strekningen i perioden dyra deres var i området. Salting av veien er problematisk siden dyra trekker ned. Vi har ikke lykkes å få redusert veisaltingen.

Filefjell tamreinlag iverksatte i 2018, etter råd fra Mattilsynet, tiltak for å fjerne eventuelle gjenværende dyr fra sommerbeiteområdet så tidlig som mulig på vinteren.

Sperregjerde langs fylkesveg 50

Sperregjerde langs fylkesveg 50 skal hindre trekk av rein fra sone 2 og inn i den kontaminerte sone 1. Gjerdet ble ferdigstilt høsten 2018, og erfaringer med dette vil bli høstet etterhvert. Aurland Fjellstyre har tatt på seg ansvaret med vintervedlikehold av dette for å opprettholde sperrefunksjonen, også for de strekninger som vil snø ned.

Som en ekstra overvåking er det montert tilsammen 20 viltkamera langs gjerdestrekningen, hvorav fem er MMS-kameraer. NINA har ansvaret for driften av disse.

Reduksjon av hjorteviltbestander

Miljødirektoratet og Mattilsynet har oppfordret kommunene til å redusere bestandene av elg og hjort for å redusere smittefare. Kommunene rundt Nordfjella fikk en påminnelse fra Mattilsynet om reduksjon av hjorteviltbestander i januar 2018:

Brev til kommunene januar 2018

Friskmelding av Nordfjella sone 2 og naboområder

En forutsetning for å reetablere en frisk villreinstamme i Nordfjella sone 1 er at Nordfjella sone 2 er friskmeldt. Dyrene som skal overføres skal også være friskmeldt eller komme fra en populasjon som er friskmeldt. Siden både Nordfjella sone 2 og Hardangervidda er mulige kildepopulasjoner til reetableringen, må også disse områdene friskmeldes.

Følgende brev ble sendt til Nordfjella villreinområde i juli 2018:

Brev om friskmelding

Regelverk

Mattilsynet har flere forskrifter som er direkte relevante for håndtering av skrantesjuke.

CWD-forskrift

Forskrift om tiltak for å begrense spredning av Chronic Wasting Disease (CWD) – som gjelder hele Norge – ble ikke endret i 2018.

CWD soneforskrift

Forskrift om soner ved påvisning av Chronic Wasting Disease (CWD-sone), kalt soneforskriften, gjelder i og rundt Nordfjella og i Selbu. Reglene innenfor sonene er strengere med, blant annet, forbud mot å legge ut fôr og slikkesteiner til alle dyr i utmark. Det er forbudt å flytte hjortedyr ut av sonen, og det er forbudt å flytte planter og lav til bruk som fôr ut av sonen. Skrotter av hjortevilt og rester etter nedskjæring etc., er det også forbudt å ta med ut av sonen. Siden tilfellene hos elg i Selbu-sonen var atypisk skrantesjuke, har forskriftens bestemmelser vært forvaltet lempeligere enn i Nordfjella.

Soneforskriften ble endret to ganger i 2018:

- I juli fastsatte Landbruks- og matdepartementet en midlertidig bestemmelse som tillot utsett av saltstein utenfor grindanlegg som ble helt stengt. Les https://www.hjortevilt.no/mulighet-for-flytting-av-saltstein-i-nordfjella/I

- I november ble sonegrensen i Nordfjella justert etter lokale innspill. Samtidig ble det innført forbud mot å innhente levende hjortedyr fra Nordfjella-sonen til et anlegg for hjortedyr i fangenskap i samme sone. Kravet nevnt tidligere om å oppgi saltsteinsposisjon, ble også innført.

Internasjonalt

Det er stor interesse fra resten av Europa for skrantesjuke-saken i Norge, siden vi er det første europeiske landet hvor sjukdommen er påvist, og det eneste med klassisk skrantesjuke. Mattilsynet har ved flere anledninger orientert om skrantesjuke i møter i Brussel, svart på spørsmål og henvendelser. I tillegg er EØS-krav implementert i vårt regelverk.

Det første tilfellet av skrantesjuke i Europa utenfor Norge, ble påvist i 2018. Det var en atypisk elg i Finland.

Det er gjort lite kartlegging i andre europeiske land, men EU har satt opp et eget treårig kartleggingsprogram for visse medlemsland. Det trådte i kraft i 2018. Hvert land skal i løpet av tre år ta 6000 prøver fordelt på oppdrett og vilt.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32017R1972&qid=1568298614046

EU-kommisjonen foreslo å kreve testing av hjortedyr før kjøttet kunne omsettes på EU-markedet. Norge, i samarbeid med Sverige og Finland, argumenterte for at dette verken var proporsjonalt eller risikobasert, og EU-kommisjonen trakk forslaget i påvente av en EFSA-rapport som skal komme høsten 2019.

I USA ble skrantesjuke for første gang påvist på reinsdyr.

Kommunikasjon

Det har vært store kommunikasjonsutfordringer i denne saken i 2018. Dette har i hovedsak vært relatert til friskmelding av Nordfjella sone 2, men også saker om behov for fôring av hjortevilt på grunn av snørik vinter tok stor plass i mediebildet.

Kommunikasjonsmedarbeiderne fra de involverte etatene er organisert i en gruppe slik at informasjonen kan samkjøres og koordineres. Etatene samarbeider godt, og har hatt en felles kommunikasjonsstrategi. Sentralt i strategien er åpne folkemøter, tilrettelegging av informasjon til målgrupper og mediehåndtering. Hjorteviltportalen www.hjortevilt.no har vært en felles informasjonskanal.

Mattilsynet, både lokalt, regionalt og sentralt, har stilt opp med presentasjoner på møter og konferanser. Det har vært flere runder med folkemøter både på øst- og vest-siden av Nordfjella. Også internasjonalt har vi informert om skrantesjuke. Vi har også prioritert høyt å svare på spørsmål fra publikum, organisasjoner, departementer m.fl. Miljødirektoratet har også vært sterkt delaktig i dette arbeidet, og direktoratene har ved flere anledninger kommet med felles informasjon.

Mediedekningen er jevn og betydelig, men ikke av kritisk karakter på nasjonalt nivå. Den største motstanden finnes på lokalt nivå, og det er der hovedvekten av kommunikasjonsinnsatsen legges ned. Mattilsynet prioriterer å svare på leserinnlegg i regionale og lokale medier i området rundt Nordfjella.

Programutvalg skrantesjuke

Den 8. mai 2018 inngikk Landbruks- og matdepartementet, Nordfjellarådet, Klima- og miljødepartementet, og ordførerne i Ulvik, Aurland, Lærdal, Hemsedal, Ål og Hol en intensjonsavtale om felles kamp mot skrantesjuken (CWD). Avtalepartene ble enige om å sette ned ei gruppe som skulle lage et utkast til et helhetlig program for det videre arbeidet. Gruppa, som ble kalt programutvalget for skrantesjuke, er sammensatt av representanter fra kommunene og staten. Opprinnelig plan var at programmet skulle være ferdig innen utgangen av 2018, men arbeidet er ennå ikke sluttført.

Vitenskap

I desember 2018 ble en ny VKM-rapport publisert. Den vurderte og utdypet faktorene som er viktige for å bringe smitte innen Nordfjella-sonen og ut av sonen.

Mattilsynet og Miljødirektoratet har også stor nytte av kunnskapsinstitusjoner, slik som Veterinærinstituttet, NINA og andre fagmiljøer i Norge, som er samlet i en faglig ressursgruppe for skrantesjuke. Dette samarbeidet er godt og en forutsetning for det langsiktige målet om å bli kvitt skrantesjuke i Norge.

Økonomi

Mattilsynet og Miljødirektoratet dekker i fellesskap utgifter knyttet til kartlegging, sanering, brakklegging, reetablering, og øvrig håndtering gjennom tilgjengelige budsjettmidler fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet.

Mattilsynet hadde utgifter til skrantesjuke-håndtering på 30,4 mill. kr i 2018, hvorav 10,8 mill. kr var til drift, og 19,6 mill. kr var til kartlegging. Utgiftene ble delvis dekket av særskilte bevilgninger på 18,6 mill. kr fra Landbruks- og Matdepartementet.

Miljødirektoratet hadde utgifter til skrantesjuke-håndtering på 22,3 mill. kr i 2018, hvorav 9,7 mill. kr var utgifter til feltvirksomhet i regi av SNO.

Miljødirektoratet gir i tillegg årlig tilskudd til kommuner som tar skrantesjukeprøver fra fallvilt av hjortevilt. Tilskuddet gis som en fast sats per dyr. For jaktåret 2017/2018 søkte til sammen 80 kommuner om tilskudd for 1220 prøver til en samlet sum på ca. 430 000 kroner.

Vedlegg

Saneringsplan

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/dyresykdommer/skrantesjuke__cwd_/saneringsplan_for_uttak_av_villreinbestanden_i_nordfjella_i_sone_1.26685/binary/Saneringsplan%20for%20uttak%20av%20villreinbestanden%20i%20Nordfjella%20i%20sone%201

Saneringsplan

Reetableringsplan

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/dyresykdommer/skrantesjuke__cwd_/reetableringsplan_for_villreinbestanden_i_nordfjella_sone_1.28321/binary/Reetableringsplan%20for%20villreinbestanden%20i%20Nordfjella%20Sone%201

Reetableringsplan

Rapport fra Kartlegging 2018 fra Veterinærinstituttet og NINA

Rapport 2018
Kartlegging fra NINA

http://hdl.handle.net/11250/2618282